

Coordinated Management of Meaning

CMM, en socialkonstruktionistisk analysemodel i et undervisningsperspektiv

Af René Kristensen

Indledning og kontekst for interviewet

Artiklen er resultatet af et inspirerende interview med Professor Barnett Pearce¹ fra Fielding University i USA.

W. Barnett Pearce har spillet en meget central rolle i udviklingen af de systemiske og socialkonstruktionistiske kommunikationsteorier. Han har i samarbejde med blandt andre professor Vernon Cronen skabt modeller og metodik til at etablere og forstå kommunikativ udvikling i organisationer og menneskelige systemer. Teorien sætter fokus på effekten af, at enhver historie² kan fortælles meningsfuldt på forskellige måder, afhængigt af kontekstniveauet.

Kommunikation må anses for at være et meget centralt fokuspunkt i alle former for undervisning, såvel i relation til eleven, til kolleger, som til forældre. Ikke mindst specialundervisning, AKT- undervisningen³ og anden undervisning af mennesker med særlige behov er i sagens natur præget af et behov for sproglig anerkendelse af stor forskellighed.

Vi er vant til at opfatte sproget som et *redskab til beskrivelse*, men de ord vi bruger om en episode, er rent faktisk ifølge den systemiske teori også med til *at ændre på virkeligheden!* Der er med udgangspunkt i denne forståelse indlejret et enormt potentiale for relationel pædagogik i at arbejde med sprog og kontekst.

CMM teorien har i kraft af forskellige modeller kunnet bidrage med væsentligt værktøj til at udvikle anerkendende, relationel pædagogik i forskellige sammenhænge, ikke mindst i forståelse af AKT problematikker i specialundervisningen. Metoden er samtidig central i forståelsen og operationaliseringen af systemiske, socialkonstruktionistiske teorier, der vinder frem til at udvikle relationer i organisatoriske og pædagogiske sammenhænge. Forfatteren har med sit interview ønsket at benytte en enestående chance for sammen med Barnett Pearce at undersøge, hvad hans teori kan tilbyde i forhold til at udvikle kommunikation og læringssamvær i en undervisningsteoretisk sammenhæng, fx i klassen, i frikvarteret eller på lærerværelset.

Artiklen har således også nogle kommunikationsteoretiske aspekter, der kan anvendes såvel i konkrete sammenhænge som i forhold til f.eks. PD uddannelser.

¹ Videointerviewet blev foretaget på DISPUK i oktober 2005 af forfatteren og efterfølgende oversat og sammenskrevet ud fra en videooptagelse. Der er kun foretaget begrænsede redaktionelle rettelser.

² Pearce bruger udtrykket "episode" om den historie, den fortælling, som fortælleren vælger at afgrænse.

³ AKT: Adfærd, kontakt, trivsel.

CMM modellens forskellige arbejdsniveauer

- Kulturen
- Livsmanuskriptet
- Positioner i relationer
- Episoden
- Talehandlingen⁴

CMM anviser eksempelvis, hvordan et lærerteam ved at stille spørgsmål til en episode i skolen på flere forskellige niveauer, kan få forskellige, meningsfulde forståelser af en episode og dermed sam-skabe flere anerkendende handlemuligheder.

CMM teorien⁵ er sat ind i en dansk, pædagogisk kontekst af forfatteren og Thomas Armstrong i en artikel i antologien "Fantastiske forbindelser – Relationer i undervisning og læringssamvær"⁶. Modellens kontekstniveauer er her indskrevet i en undervisnings-sammenhæng i forståelse med Barnett Pearce.

Coordinated Management of Meaning - Et interview med professor Barnett Pearce

Hvordan opstod CMM teorien?

Jeg tror allerede jeg startede med at arbejde på den, da jeg som femårig mødte nogle meget forskellige verdener hos mine bedsteforældre. Jeg blev total forvirret af det og forsøgte at finde ud af, hvad der foregik, uden at jeg havde sprog til det.

Denne forvirring fulgte mig. Jeg startede som præst og havde oplevelser med folk i alle stadier af livet. Jeg erkendte snart, at det ikke var mit felt og vendte tilbage til universitetet og arbejdede med social videnskab og kommunikation.

Jeg fik meget værdifuld viden om kommunikation, men ikke noget der indfangede tragedierne og livets glæder, som jeg havde oplevet dem som præst. Mit arbejde fik mig heller ikke til at forstå min forvirring fra dengang jeg var 5 år.

⁴ Refereret fra Hornstrup m. fl (2005)

⁵ CMM: Coordinated Management of Meaning. (Som det fremgår af interviewet drejer teorien sig om at være undersøgende i forhold til hvordan vi sprogligt spiller sammen og sprogligt koordinerer vores tilstedeværelse på den samme store scene.

Jeg gav mig derfor til at forsøge at udvikle teorierne, hvor jeg synes de var utilstrækkelige. Jeg var så heldig at finde nogle bøger med "nogle nøglebegreber" på de rigtige tidspunkter og samtidig at møde folk, der var vigtige for mig i mit arbejde. Det endte alt sammen med at blive denne teori om kommunikation. Fra starten synes jeg ikke selv, at CMM var noget særligt, en drejning hist og en justering pist, men da jeg opdagede, at nogle mennesker reagerede imod teorien, måtte jeg på en eller anden måde afgrænse den og fremlægge den som min egen teori.

Nøgleordene i CMM er "Coordinated Management of Meaning". Vil du prøve at uddybe det?

Ja, jeg plejer at forklare ordene i omvendt rækkefølge. Vi mennesker er omgivet af meninger, hensigter. Vi skaber meninger, det kan simpelthen ikke lade sig gøre at være menneske og undlade at skabe mening i tingene. Vi ved, at meningsfuldhed har med historier at gøre, historiefortælling. Det har jeg som et fundament, en basisidé, som er grundlag for teorien.

Når det drejer sig om vore hensigter, er vi ikke altid så gode til at håndtere dem, som til at skabe dem.

Robert Keagan har en vidunderlig sætning. Han siger: "Somme tider lever vi vore historier og somme tider lever vore historier os!"

I denne skelnen er det noget meget vigtigt. Der er tidspunkter, hvor vi føler os fuldstændigt kontrollerede af de kontekster vi er i og der er andre tider, hvor vi føler, at vi i det mindste kan påvirke, hvis ikke ligefrem kontrollere, konteksten.

Det er afgørende, at vi som individer kan blive bedre til at håndtere de meninger vi har, så vi kan holde op med slå hinanden oveni hovedet og bruge våben, og i stedet finde veje til at komme fremad.

Det første ord er "koordineret" og det er en anerkendelse af, at vore meninger/hensigter er sociale krav til andre, der afspejles i den måde, vi håndterer vore meninger i sammenhængen.

Med vores arvede historie og vore projektioner ind i fremtiden, starter vi aldrig med en tom tavle, vi fødes ind i systemer. Vi fødes ind i de eksisterende mønstre og institutioner og vi er *altid* indenfor dem. Så det er, hvad det koordinerende skal minde os om.

Hvilke teorier har inspireret dig mest i din udvikling af CMM?

Jeg har arbejdet meget tæt sammen med min kollega Vernon Cronen om denne teori. Vi var meget inspireret af de amerikanske pragmatikere, William James og John Dewey. Ludwig Wittgensteins arbejde har også været meget vigtigt. Vi kom ret sent i gang med Wittgenstein og det tror jeg var godt, for ellers havde hans teori nok opslugt og fortryllet os, så teorien havde brugt os i stedet for omvendt! Det er en meget kraftfuld måde at tænke på!

I sociologien og psykologien har Herbert Mead og folkene omkring "symbolsk interaktionisme" været vigtige, ligesom Garfinkel i øvrigt!

Hele den gruppe af mennesker, der befinder sig under paraplyen "socialkonstruktionister, som igen er delt op i folk, der ser på makro-niveauet og andre, der ser på mikro-niveauet i grupper, har været vigtige for mig... og så Bateson selvfølgelig!!

Lad mig starte et andet sted. Jeg har prøvet at tegne cirkler for at se, hvor CMM og socialkonstruktionismen falder sammen. Der er en hel del overlapning. Men der er også nogle dele, som ligger udenfor.

I øvrigt vil enhver sætning der begynder med: "Socialkonstruktionisterne mener..." være forkert, for der er så mange variationer indenfor gruppen!

Eksempelvis vil de fleste socialkonstruktionister nok sige, at den eneste måde, vi kan vide noget om vores eventuelle indre kerne, er ved at sætte ord på den.

Ken Gergen ville eksempelvis sige sådan. Stillet overfor en ontologisk påstand om, at vi har en indre kerne, vil han afvise den med, at han ikke har noget mening om det, "fordi alt hvad jeg ville sige om det, er del af det socialt konstruerede sprog".

Det er en defensiv position Gergen sætter sig i. Jeg er ikke sikker på, at den er brugbar i alle sammenhænge. Jeg mener også (med reference til forfatteren, (red)) der er forskelle på folk på grund af genetiske koder, "den genetiske tradition". Det faktum, at vores evne til at beskrive disse genetiske koder er socialt konstruerede, burde ikke kunne gøre os så forudindtagede i vore udtryksformer. Der er efter min opfattelse en virkelighed derude, som er ukendt!

I modsætning til nogle af mine CMM-folk tror jeg faktisk, at vi også lever i en præ-verbal verden. Det der er vigtigt for os at huske er, at vi simpelthen ikke har andre måder at kende vores verden end igennem filtrene i vore sanser og sprog. Det bør fortælle os noget om vores eget sprog, uden at det nødvendigvis medfører en fornægtelse af præ-verbal realitet, som nogle socialkonstruktionister gør.

Når jeg hører om Mozart eller Leonardo Da Vinci, så tænker jeg på, at SÅ fantastiske har deres omgivelser nok heller ikke været, at relationerne alene har gjort dem til dem de var. Det giver en ide om, at der er en genetisk forskel et eller andet sted.

Ligeledes er der for mentalt handicappede også basalt forskellige udgangspunkter og muligheder.

Min far arbejdede på et hjem for mennesker med cerebral parese og i fem år var de fleste af mine legekammerater handicappede elever. Jeg forstår virkelig godt hvad du mener! Her kan ingen social konstruktion ændre deres situation og få dem til at gå eller tale normalt. Jeg tror, det er vigtigt for disse mennesker, hvordan de bliver behandlet af folk; på måder der enten fornægter eller bekræfter dem i centrale dele af deres krav og ønsker. Der var en voksen elev, som havde alle karakteristika for cerebral parese. Han kæmpede for at tale og hans hænder var krogede, men han skrev alligevel artikler, som han solgte til forskellige blade! At se ham kæmpe med at ramme hver enkelt tast viste mig, at han var en beslutsom og modig person. Så det er et eksempel på, at jeg synes det er særdeles vigtigt også at bruge ord, der beskriver disse mennesker, med det de kan.

Hvordan kan vi bruge CMM i forhold til skoler? Kan vi bruge det i forhold til undervisning af elever, studerende eller til supervision?

Jeg er ikke blevet stillet det spørgsmål før, så det bliver mine umiddelbare tanker. Jeg tror at mennesker, der har "handicap" (dis-abilities) er ligesom alle andre på den måde, at det de ved om sig selv og de historier de har om sig selv, kommer fra interaktion med andre.

Hvis en person sættes i en situation, hvor det meste af kommunikationen er af typen "du er ikke god nok til at spille bold med dine venner", "du er ikke interessant, fordi..." osv., begynder det at blive en cirkulær proces, hvor personen måske begynder at tage det til sig, "fordi det jo ikke kan være anderledes".

Robert Keagan⁷ siger, vi skal tænke på skolen som hele samfundet. Han siger, der er en fællesviden i vores samfund, der lærer os, hvordan vi skal håndtere bestemte ting. Jeg vil bringe det et skridt videre og sige den fælles viden lærer os, hvordan vi kan forstå os selv som personer.

Det er ikke kun i form af noget læreren kommer med til undervisningen, det består af alle de udfordringer vi præsenteres for: "Hvad sker der, hvis vi matcher eller fejler i forhold til en udfordring, osv...."

Denne fællesviden fortæller en masse mennesker, at de er underlegne, at de er handicappede.

Jeg synes de lærere, der underviser handicappede i Danmark er ret veluddannede og mange er ved at blive inspirerede af de systemiske arbejdsformer.

Hvis en kursist har fået en blodprop og hans sprog er blevet reduceret, har jeg en ide om at vi kan re-konstruere hans identitet og liv i undervisningen, fordi han har mistet job og meget mere? Meget af hans identitet er simpelthen brudt sammen, så vi må re-konstruere denne sprogligt.

Kunne CMM komme ind i denne sammenhæng?

Jeg kan godt lide din ide... det får mig til at tænke på, at den overordnede socialkonstruktivistiske tilgang ville tale om, hvordan vi bruger sproget til at benævne folk. Lige nu bruger vi i USA termen "i stand til på en anden måde"⁸ i stedet for "handicappet".

Det er et skridt i den rigtige retning, men jeg tror en af de væsentlige forskelle imellem CMM og den socialkonstruktivistiske tilgang er, at CMM sætter fokus på skiftevis den enes kommunikation og så den andens respons i analysen⁹.

Der er også andre der arbejder sådan, som fx John Shotter¹⁰, der anvender begrebet om fælles handling¹¹ osv.

John plejer at holde sig til det, jeg kalder "talehandlingens niveau" ikke kun i længere sekvenser,

⁷ Robert Keagan er en amerikansk udviklingspsykolog.

⁸ "differently able" instead of "dis-able".

⁹ Pearce understreger hermed sin relationelle tilgang til analysen, hvorved problemer kan forstås meningsfuldt *imellem personer*, snarere end som personlige egenskaber.

¹⁰ Professor John Shotter har skrevet en lang række bøger og artikler om kommunikationsteori. Prøv evt. at "google" hans hjemmeside.

¹¹ Joined action

forstået i CMM termer, det gør han også i en vifte af varierende historier. Så vi kan måske nærme os en **Pearce forelæser om CMM** af forskellene på denne måde.

Én tilgang er at analysere baglæns, en anden måde er at tage ideerne og projicere dem ud i fremtiden.

At analysere tilbage kunne være meget interessant i forhold til den person, du nævner med en blodprop, hvis man samtidig tænker i to retninger. Hvilke af de historier han tidligere fortalte, er ikke længere tilgængelige for ham? Det kan være om hans selv, hans relationer eller hans profession. Jeg mener, hvis jeg, som underviser, mistede min evne til at tale, ville det hele blive meget vanskeligt! Hvis jeg havde et andet job, kunne det måske være lidt mindre svært. Så man kunne bruge den hierarkiske model¹² til simpelthen at undersøge, hvad der sker og man kan også se på mønstrene (systemerne) i de episoder¹³ han ikke længere kan deltage i og måske i nogle nye episoder, hvor han kan deltage. Det ville give et billede af, hvordan andre mennesker responderer på ham. Det, der vil påvirke situationen er ikke kun at vi bruger et andet ord end handicappet, det er også hvordan læreren reagerer på ham i episoden og hvordan han så reagerer på dette. Det kunne måske få os til at se på nogle af mønstrene i interaktionen imellem læreren og den pågældende. Det er at se bagud og analysere.

Hvis vi ser fremad kunne vi observere, hvilke episoder der er vigtige for den pågældende, og sætte fokus på, hvordan vi kunne træne dem.

Jeg kan give et lidt andet eksempel. Jeg arbejder en del med synshandicappede og blinde. Det gjorde et stort indtryk på mig, at kun en meget lille del af de blinde og personer med synsproblemer har magtet at leve et godt liv. Det viste sig, at de personer, der levede et godt liv, skabte sig muligheder for at etablere episoder, der var vigtige for dem! De skabte dette ved at rekruttere andre, der ville indgå i samspil med dem og så "træne" disse mennesker til at kunne være sammen med dem på en ordentlig måde.

Nogle af mine blinde venner bliver trætte af at skulle "træne de seende" hele tiden, så hvis vi kunne arbejde bredt med at få omgivelserne til at handle anderledes, ville det være en af måderne at hjælpe disse personer.

Jeg husker et møde med en organisation for blinde i Chicago, hvor vi havde en session. Jeg var den eneste seende i gruppen. Vi gik ud at spise bagefter. De havde en bestemt restaurant og de vidste, hvordan de skulle komme derhen. De havde desuden været der så tit, at tjenerne allerede vidste, hvordan de skulle klare det, så han kom ikke med menukortet!

Jeg tror også ud fra den hierarkiske model at C'et – koordinationen, er vigtig. De, der klarede sig bedst, var i stand til at koordinere i forhold til andre mennesker uden selv at skulle gøre hele arbejdet.

¹² I den hierarkiske model kan en episode forstås meningsfuldt forskelligt på de forskellige niveauer, der spænder fra kulturen, selvfortællingen, relationerne, episoden og endelig selve talehandlingen.

¹³ En episode er den meningsfuldt afgrænsede fortælling, som enhver givet fortæller vælger at afgrænse og præsentere.

Lad os skifte fokus til den almindelige skole. I Danmark er det et vigtigt emne lige nu at skabe mere rummelighed. Børn der tidligere blev taget ud af klassen på grund af problemer, skal nu rummes i klassen. Kunne CMM teorien give ideer til lærerne i forhold til dette?

Lad os vende tilbage til hierarkimodellen. Når vi handler, gør vi aldrig kun én ting ad gangen, vi gør mange ting.

Noget af det vi gør, er, at skiftes i samspillet i en episode eller deltage i aktiviteter, der signalerer, hvem vi er osv.¹⁴

Det får mig til at tænke på, at det ville være meget vigtigt for en succes med inklusion at læreren og klassen sammen re-konstruerer en meta-kontekst, der beskriver, hvad det er for en klasse, og på så overordnet værdigrundlag, at det kan inkludere alle i klassen.

Fra mine børns skoletid ved jeg, at det meget sjældent sker.

Det er konkurrence, der præger billedet. De kloge skal vise de er kloge, de populære at der populære osv. Hvilke roller er der så tilbage, hvis man har problemer af en eller anden art?

Det, at bringe børn med problemer tilbage i klassen, vil kræve, at man bearbejder klassens værdier på det højeste kontekstniveau "hvem er vi som klasse"?

Klassen skal være inkluderende. Det handler om at opøve samarbejdende adfærd i stedet for konkurrencementalitet.

I et team gælder det ikke kun om, at den første person kommer over linien, det er når den sidste er med, at gruppen er i mål. Så teamet skal hjælpe *alle* til at komme over stregen og at nå i mål. Det vil kunne skabe en anden atmosfære i en klasse!

En god måde at bruge hierarkimodellen i denne sammenhæng er at invitere administrationen, lærerne i klassen og eleverne til alle sammen at undersøge spørgsmålet - Hvem er vi som klasse? - på alle kontekstniveauer¹⁵.

Et andet problem i skolen er mobning og tyrannisering. Hvordan håndterer vi det, hvis vi skal skabe dette anderledes og bedre miljø? Har du nogen gode ideer til at klare dette?

Jeg tror, at der somme tider er noget folk føler de er nødt til at gøre: "Jeg er den seje gut, jeg er nødt til..."

Det, vi må gøre, er ikke blot at reducere fornemmelsen af at være nødt til at gøre noget bestemt, vi må fjerne muligheden for at opnå noget ved at gøre sådan.

Der, hvor jeg kommer fra, er det typiske, at vi har så stærk en myte om individualitet, så tyranner slipper af sted med en masse, fordi det opfattes som en måde de er på som personer. Der gøres ikke ret meget for at undgå tyranniet, bortset fra at tyrannisere lige så meget den anden vej. Så hvis en dreng prøver at anvende usanktioneret magt, møder vi ham med sanktioneret magt. På forunderlig vis vil det forstærke, hvad Wittgenstein ville kalde sprogspillet om magt. Og jeg tror vi må gøre alt for at "ændre sprogspillet".

I en af mine bøger skelner jeg imellem at spille spillet og at mestre spillet.

¹⁴ "to take a turn", refererer til CMM modellens analyse af vore skift i samtalen og de forskellige kontekstniveauer der indgår i samtalen hver gang en af parterne udtaler sig.

¹⁵ Se evt. flere ideer til dette i Peter Lang og Elspeth McAdams artikel "At skabe positive læringsmuligheder i skoler og lokalsamfund - værktøj til anerkendelse i handling" i antologien *Fantastiske forbindelser*.(2006)

At *spille* spillet er når du ved, hvordan du skal agere, og du måske endda har lyst til at spille spillet, så du kan være den seje person i spillet.

Ethvert spil gør bestemte handlinger kraftfulde, belønnede, attraktive, i modsætning til andre handlinger. Jeg tror, at hvis der er tyranner i skolen, kan vi tage det som en meddelelse om, at mindst et af sprogspilene i skolen er spillet om rå magt.

I stedet for at reagere på samme måde indenfor sprogspillet om rå magt, ville *mestring* af spillet betyde, at kunne *ændre* sprogspillet, så rå magt ikke mere har samme styrke.

Og så er det gode spørgsmål, hvordan man gør det? Og mit svar er: Formentlig på forskellig vis hver gang!

Hvis der er et problem med tyranni og mobning gælder det derfor om at kunne ændre navnet på sprogspillet, snarere end at møde tyrannen med magt.

Jeg kan give dig et eksempel fra Australien: Jeg og nogle kolleger arbejdede dernede og de fortalte mig nogle utrolige historier:

De havde en masse bandevold i skolerne og banderne mobbede og tyranniserede andre på skolerne.

Noget af det de arbejdede med var "peer mediation", altså mediation imellem ligestillede, hvor elever fik undervisning i, hvordan de kunne mægle imellem hinanden.

Australierne fik det geniale indfald at skabe en særlig klasse med mediatorer, og de henvendte sig til banderne og sagde: "Vi starter dette projekt. Vi tror det bliver rigtig godt, men vi har brug for nogle mennesker, der virkelig ved, hvad det drejer sig om og det ved I jo bedre end nogen andre!". Så de fik nogle unge fra banderne til at agere mediatorer!

Det ændrede simpelthen konteksten og sprogspillet og jeg tror man må være tilsvarende kreativ.

Et lidt mere teoretisk spørgsmål. Du nævner i beskrivelsen af CMM, at teorien forfægter en ekstrem position, hvor du hævder, der er en reciprok forbindelse imellem kommunikationsmåder og måder at være menneske på. Ordet "ekstrem" gør mig nysgerrig i forhold til CMM.

Pearce ler højt og sætter sig oplagt tilbage i stolen:

Det er det jeg kalder kommunikationsperspektivet. John Locke opdeler i en af sine bøger verden i to dele. Det der havde substans og det der ikke havde. Han placerede kommunikation som noget, der *ikke havde substans*, og som et resultat af denne forståelse igennem oplysningstiden, er kommunikation altid blevet tænkt på som noget, der burde være farveløst, lugtfri og smagløst, det var nærmest en slags "tankernes køretøj" og man skulle kun forholde sig til den, hvis noget gik galt. Så skulle det "repareres", så man bagefter kunne glemme alt om kommunikationen igen.

På baggrund af dette, er det jeg hævder ekstremt, fordi jeg argumenterer for at kommunikation har substans og at *kommunikationsformer har form, substans, og skaber begrænsninger og muligheder for at vi kan handle*.

Jeg arbejdede sammen med en kvinde, der var ansat meget højt oppe i systemet i IBM og hun sagde det på en vidunderlig måde: Hun sagde, at mange af ingeniørerne og

videnskabsfolkene skelnede imellem det hårde og det bløde. Det hårde er det samme som John Loche kaldte substantielt og det bløde er menneskene, relationerne osv.

Og hun tilføjede: ” Kommunikation er den hårdeste mur, du nogensinde vil rende imod, hvis du ikke behandler den, som om det var ”den hårde, substantielle mur.”

Jeg er absolut enig med hende, vi har i lang tid troet vi kun kunne bruge kommunikationen til at ”se igennem” for at kunne gengive, hvad vi taler om.

Resultatet er efter min mening, at vi repeterer de samme gamle mønstre igen og igen uden egentlig at vide hvorfor.

Min forståelse er, *at de personer vi er, som individer i vore kulturer, er skabt af de kommunikationsformer vi engagerer os i!*

I min bog ”Communication and Human Condition” forsøgte jeg at finde en måde at beskrive disse mønstre af mønstre og jeg har beskrevet tre former:

- modernistisk kommunikation
- etnocentrisk kommunikation
- kosmopolitisk kommunikation

Det er meget forskellige former for kommunikation. I en ret ny bog om co-operativ integritet nævner Marvin Brown disse ideer og har tilføjet dem i forståelsen af den moderne, samarbejdende verden, for at vise hvordan organisationskulturerne har indlejret en eller flere af disse kommunikationsformer og som et resultat heraf, skaber folk, politikkerne og praksisserne indenfor dem. Jeg tror det samme gælder for skoler.

Metaforer har somme tider en stor effekt med hensyn til at forklare noget. Har du en oplagt metafor, når vi taler om CMM?

Barnett Pearce smiler bredt og siger: ”Adskillige!”

I den første bog om CMM, som Vern Cronen og jeg lavede, brugte vi metaforen ”et fly uden pilot”; en anden metafor til at forstå CMM er at du forestiller dig en kæmpe scene, hvor der ikke er noget publikum.

På scenen ligger alle mulige former for rekvisitter, stumper og dele imellem hinanden. Rundt på scenen går skuespillere, nogle i kostumer og andre ikke. Hver af skuespillerne ønsker at have en bestemt rolle i et bestemt skuespil. Der er ikke nogen instruktør og skuespillerne kan derfor ikke metakommunikere om handlingen! De vandrer derfor rundt og siger deres replikker højt, mens de hele tiden håber at finde nogen at koble sig meningsfuldt til.

Her i hjørnet har du ”The Royal Shakespeare Company”, der fremfører ” Hamlet” og det er et flot spil, som alle kan lide. I det andet hjørne har du folk der går rundt og siger replikker ud i luften og ingen replicerer, osv.

Dette er en metafor for, hvordan vi forsøger at tage historier, som kulturen har udviklet, til os. Vi ønsker at være med i hele stykket, men for at kunne det, er vi nødt til at finde andre, som ikke blot er villige til, men også i stand til at indgå meningsfuldt i en rolle. Det er en metafor for CMM!

Det er en fantastisk metafor!

Et andet felt, som jeg gerne vil spørge dig om, er supervision af lærere. Har du nogen specielle ideer til, hvordan vi kan bruge CMM i sådan en sammenhæng?

Hvis vi antager, at lærere prøver at gøre det bedste de kan, hvilket er en grundantagelse i supervisionen, hvordan kan vi så give dem bedre redskaber til at gøre deres bedste? Jeg bruger meget Vygotskys "Nærmeste udviklingszone". Ved at bruge nogle af CMM teknikkerne som støtte, kan folk gøre ting, som de ikke kunne før. Jeg antager, at de fleste lærere vil sætte fokus på, at noget ikke gik godt og at de ville ønske det var gået bedre. "Hvad gik galt?", vil de nok ofte tænke. Deres ordvalg til at besvare disse spørgsmål kommer fra forskellige sammenhænge.

CMM kan tilbyde nogle værktøjer, nogle ord til at besvare spørgsmål som disse. Jeg kommer via CMM-analysen til at tænke på, om og hvordan jeg kan gøre det anderledes næste gang.

Så en supervisor kan f.eks. lave et interview inspireret af CMM serpentinformodellen¹⁶, som kan bruges til at strukturere lærerens refleksioner over bestemte begivenheder. Ved at bruge både tidssekvensbeskrivelsen og hierarkimodellen, hvor vi ser på koordination imellem folk, vil læreren måske kunne se, at noget af det hun gjorde, havde utilsigtede konsekvenser, ikke blot for den næste handling, men for hele episoden. Ved at bruge dette som en analytisk ramme, kan supervisoren hjælpe læreren med at blive mere sensitiv i fremtidige situationer.

Det får folk til at *skabe mening på adskillige kontekstniveauer på samme tid!*

Ved at arbejde mig igennem disse niveauer mange gange, har jeg opdaget, at analyse af hvad jeg har gjort forkert, ved at gå tilbage og sætte fokus på konteksten, skaber en særlig form for visdom og jeg mener det gør os bedre til at vurdere, hvad vi gør ved andre. Det tekniske ord er fronesis, som er et græsk ord for "God bedømmelse af praktisk visdom".

Det ville være fint, hvis en supervisor kunne hjælpe lærere med at opnå denne praktiske visdom, fronesis igennem en proces af refleksion og projektion, f.eks. ved at bruge CMM - modeller - uden at jeg dog mener, de er de eneste, der virker.

Jeg synes CMM - modellerne har en stor styrke i forhold til at synliggøre kompleksiteten i kommunikationen imellem mennesker.

Det er interessant at høre, at du beskriver, at vi også kan lære af det, der ikke lykkes, når en systemisk supervisor som Peter Lang helst vil tale om det der lykkes?

Jeg har lært meget af Peter, men det er et område, hvor vi er landet på forskellige opfattelser. Vi holder begge af anerkendende arbejde og jeg vil heller ikke ind i at have fokus på en masse fejl, men man kan fint anerkende folks anstrengelser, også selv om de ikke havde held med det de gjorde.

En supervisor kan også få lærerne til at reflektere over tidspunkter, hvor de gjorde det godt.

Jeg tror, *vi lærer af kontraster*, ligesom Bateson pointerer, at perception altid involverer forskellighed. Så jeg vil både se på succes'er og fejltagelser!

¹⁶ Serpentinmodellen beskriver skift imellem analyser af de respektive personers kontekster i dialogen.

Litteraturidéer og links, hvis du vil vide mere:

Armstrong, Thomas & René Kristensen: "Mange intelligenser og anerkendende relationer i klasseværelset" in Kristensen, René (Red): (2006) *Fantastiske forbindelser - Relationer i undervisning og læringssamvær*. Frederikshavn: Dafolo. (Teorien anvendt i en læringssammenhæng)

Cronen, Vernon E. & John Chetro-Szivos: "Fuldbyrdede øjeblikke og etiske handlinger" in: *Forvandling - værdsættende samtale i teori og praksis*. København: Dansk Psykologisk Forlag. (1. udg. 5 oplag 2006).

Hornstrup, Carsten, Jesper Loehr m. fl.: (2005) *Systemisk ledelse – den reflektive praktiker*. Dansk Psykologisk Forlag. (Teorien anvendt som kommunikativ analyse).

Keagan, Robert & Lisa Laskow Lehey: *How the Way We Talk Can Change the Way We Think*. (ukendt udgiver)

Pearce, W. Barnett: (1989) *Communication and the Human Condition*. Southern Illinois University Press.

Pearce, W. Barnett (1994) *Interpersonal Communication: Making Social Worlds*. HarperCollins.

Pearce, W. Barnett: *Using CMM*. (1999) Ikke offentliggjort i denne version.

Pearce, W. Barnett & Kearney, Jeremy, Eds. (2004). *Coordinated management of meaning: Extensions and applications*. Human Systems, 15: whole issues 1, 2 and 3.

Pearce, W. Barnett & Stephen Littlejohn: (1987) *Moral Conflict: When Social Worlds Collide*. Sage.

Pearce, W. Barnett & Vernon E. Cronen: (1980) *Communication, Action and Meaning: The Creation of Social Realities*. Praeger.

Links

www.pearceassociates.com (Pearce's hjemmeside)

www.Dispuk.dk (Anvender teorien og laver kurser med Barnett Pearce i Danmark)

www.macmannberg.dk (Anvender teorien i ledelsesudvikling)

www.rkris.dk (Antologien "Fantastiske forbindelser m.m.)

René Kristensen er adjunkt, stud. Master of Science in systemic leadership & organizational studies.

Han er ansat i CVU Lillebælt i Efter- og videreuddannelsen i Odense, hvor han blandt andet arbejder med anerkendende pædagogik og specialundervisning.

Gennem årene har han været forfatter til en række specialpædagogiske artikler og er desuden medforfatter og redaktør på flere bøger. Se evt.: www.rkris.dk